

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

ГОДИНА III. (v.)

За тимјер прочита председник министарства
кисељевски указ: "да се народ. скупштина, из-
брана за скупштински периоду 1874. 1875 и
1876 годину распусти на основу чл. 78 устава
земаљског с тимјер, да ће се на основу истога
члана устава нови избори наредити у течају че-
тири мјесеца од распушта за скупштински пери-
оду 1875, 1876 и 1877 године". Стијем се за-
врши и разлаже ова скупштина.

По њеки бечки новинари као да ће бити пројектисан у аустријском министарству пошто се цар врати из Далмације. Мисли се да ће предсједник Ауерсперг одуступити и да би могао доћи министарство Колерово. „Тагблат“ држи да ови гласови нијесу неосновани, јер да се садање стање доства не може даље држати.

Земљаски сабори састаће се до двадесет дана, а чешки сабор јаво доцније.

У Буковини славиће се ово године стогодишњица сдружења Буковине с аустријском монархијом. Карактеристично је, да рукујски листови пишу проти тој свечаности, позивајући народ рукујски у Буковини на „понижне“ и друге којеквалне демонстрације. Питају који би Рукуз могао учествовати код те стогодишњице. На свечаност, на грађанство, а на велепосједници да неће присуствовати свечаности приреденој с неке стране од „черновичких жидова“.

Буковинско племство држало је овога вјесца скупштину, у којој је имало одлучити, како да од своје стране учествује код споменуте стогодишњице. Барон Александар Петрић, који је имао прије положио свој напад, као саборски заступник, није био присутан.

У колико се сазнало, били су многи чланови те племичке скупштине против стогодишњице, наводећи, да би тии рукујски племићи и велепосједници дошли у сукоб с народњацима у Рукујској, али лојалност направила особи монарха да се њих мора посједочити. Барон Ото Петрић највише је опозиционо присутне чланове скупштине, лека одустану од таквог пакла. Мисле, да ће већина свакако пристати уз његове напоре, према није ствар још на чисту. Допушћено бече „Пресе“ стада се њах, да ће сви без разлике заједнички и у складу прославити сдружење Буковине с Аустријом.

Румунска народна скупштина завршила своје сједнице и то цијеле периде, што се хоже поздравити као ријетка, у толико радоснија појава у уставном животу Румуније. Кнез Карло лично је прочитао преговорну бесједу, у којој је напоменуо унутрашњи и спољашњи положај земље, за тијем черстоћу у одношјима која влада за ово четири године, слогу међу законодавним тјелима и владом, финансијски кредит, закључење повенцаје, добре одношје међу Румунијом и силама, законе, који су тецајем скупштинских сједница угледали свијета, и најпослије констатује да је народ напредовао морално и материјално, да су успјешно извршене економске операције и да се земља у економном погледу лијепо развија. Бесједу ову прекрдала је скупштина живим усклицима и кнеза одушевљено је поздрављала при доласку и при одласку.

У Грчкој напротив не може скупштина још никако да стаљно и корисно ради, јер опозиција неће да дође у скупштину, а влада ниш хоће да одуступи, нити да скупштину распустиш.

У Француској нијесу задовољни са садашњим кабинетом. „Б. публиц“ пита жин ли француски народ под владом моралнога реда или владом уставних закона, који су устројили републику. Иза њх, који тврде, да 12 Мај још траје; опседно стање опстоји у кнеме него четрдесет департамената, стари су префекти још на својим мјестима, као и бонапартистички градски и општински начелници, највишени од војводе Бродина. Некоји још мисле, да су непријатељи републике, особито пак бонапартисте, много државица, него да је прије. Уз то догодило се и то да Бисетово министарство није заступнику Нагрету, члану Сената, дозвољило, да држи знајствена предавања.

Републиканци чекају само, како ће се држати влада код предстојећих избора. Бонапартисте су и у том погледу врло ревни већ и с тога разлога, што би радо сазнали, на колико се могу у будуће ослабити на садању владу.

„Журнал де Леба“ признаје сам, да влада није донела живих, народна скупштина да се ради тога није развила, да влада има влада оживотворити своју политику. Ипак, вели наведени лист, честито министарство; али искуствити на је још, ипак ли министарство нужно, одлучно и

на рад спремно. Јавно мњење суди већ сада, као што се чини, мало другачије о овом министарству.

Д О Н И С И.

МОСТАР, 18. Марта. — Не знам јесте ли чули за једну стар, која је колико чудна, толико грозна, нечовјетна и подла од стране Турака. Наш једини народ у Херцеговини тек је жив под ужаснијем притиском и мучењем од своје руке понижије Турака, поради чега се и дало све у бјежанју. На јавно је већ дн ових страдалника потражио и наша скромншта у братску Црну Гору, виђите на коју су нас дошли Турци. Обукоше њеколицину Турака у црногорске хаљине, турнше им на главе капе црногорске и сковаше и пришише им на њих грбове њажењих перјаника, на их онда такве пустише у народ, да питају редом свакојета угледнијег Херцеговца, да им каже, хоће ли држати с кнезом Николом или са Султаном. Хоће кнез, говорашу народу, да зна јесте ли с њим, јер се он спремно, да вас ослободи. Још су они свачега измишљали да обману народ. Крушно су лагали, јер нико крупније од Турчина не умје лагати, на су се за то вавда и досјетили јаву људи, те се изовише на лијене онда искушеша.

Шта су хтели Турци с овиме? Ништа друго него да баце у окове и тавнице свакојета, који би изрече, да је за кнеза, да толме људе и породиче убију и упропаште, на онда да пошину Јевропи — ото видите, кнез Никола бун Турску, он је одмакно и оне главаре херцеговачке, те су на Грахово. Добро је да ово знате, а нека чује и остали свијет како турска влада хоће да укири и задовољи српски народ у Турској.

О зулукама турским нећу вам ништа писати. Они непрестају, него једнако трају и све су тежи и ужаснији. Због тога је и онет тридесет и седам најбоље Херцеговаца дигло у вашу границу, да склони кукавин живот. Докле ће овако трајати и шта ће из овога бити, не умјем вам прорећи.

У ЈЕЗЕРИМА, 11. Марта. — Од наше банде можемо јавити вам, према да је познато, да је прошло лето са свијем нас издало плодом земљаскијем а особито травом која је нами најпотребнија нил не више него и жито. Јер сточарством се ми највише бавимо, па ако који од нас нема стоке, тај не може нити живјети. Сточарство је наше живљење за то, што наша земља не може без гноја рађати, па на је како обрађивао, узалуд је. На како се тужимо на прошло лето, још више се можемо потужити на ову тешку зиму. Најстарији људи нијесу оваку сажину годину запазили. Како је почео снјејг падати од почетка зиме па ево до скоро пада све једнако. У Језерима, кад је највиши, дванајест стога је. Народ се много пренао због невоља, сјена, јер заоста можемо рећи, ако одмах не буде лијеша времена, страдаће са снјејг овдашњи народ. Много је народа ирешло преко Торе са стоком и од невоље кукују од Турака товар сјена по четири талијера. Турци ка Турци хоће и ту да кнеје народ, па на не дају никакво, или пренујкују сјенио видећи нашу жук.

Могу вам јавити, да Турци по свој Херцеговини пишу и наплаћују сада стоку зулукашки вавда баш за то, што је година мучна и невољна. Али зар се и одати никакву и нека добру од њих.

М. ИЗ БАЧКЕ, 17. Марта. — Иже Црне Горе вавда је одушевљавало свакојета Србина и то већ великом прошлешћу славно, јуначко и великом. А с колико већим одушевљењем радосћу и поудављем гледа данас Србин на своју Црну Гору, сјајну уздишну, гдје опаж с каквим великим и текалним напредком она се развија, подиже и оснажава! Подгорички догађај задобио је Црној Гори велику пажњу и особиту љубав у свему свијету, јер је она својим пошвањем према дивљој Турској показала ред, законитост, образованост и од странега сјајна неслабину снату и моћ у себи и тијем велику, ријетку моралну побједу задобила, која јој мора доијети уважавање и од непријатеља. Природно је, да се ми Срби туже највише радује и редовати морало. Но колико ту најновију побједу, са два

пута већим задовољством притиже и унутрашњи напредак Црне Горе, који се развија тако брзо а томељно и одијерено стању Црне Горе. У томе је срећа њезина, а част и слава жудора, слободоушного и родољубивог кнеза Николе и радост и утјеха свегг патриотског народа српскога.

Нећете ми зајерити, што вака о вака о-вољко рекох. Ја сам вака само исказао мишљење и осјећање ваке браће на овој страни, а у исто вријеме по тијем мислима надићете како тешко осјећамо стање, у којем се ми овамо налазимо, о чему ћу вам сад и од сад чешће писати.

Ми имаме опет ново министарство, — а то је већ стари ствар у данашњем добу, а вака у Мађарској. — Код нас је данас најлакше поставити министром, али за то их опет најтеже наћи. Како ће бити то министарство по нас, јаво је погодити кад се сјетимо, да је предсједник министарства једном већ предлагао депутацију парламента: да се селе ако на није право у Угарској! —

Главна болест је мађарскијем политичкијем: што мисле да су кадри да помажу сву Мађарску. — То ми људи не може нико да извуче из главе. Непоказе ту ни најбољи рецент ни лекарије најпоштељајих државља угарских — С те фантазије страда сва операција о одржању Мађарске; с тога је вака на немађарске народности, које су за цијеља били пријатељи Мађарској нешто заслужени реценити. Желе ли Мађари, да штупе њихов језик, нека штупу и они миш. Желе ли да се развија њихов језик, нека штупу и вака да се развија и наш. Од вака да је право да се из заједничке масе, у коју у-плаћују сви држављани, без разлике вјере и народности, — помажу само мађарски учесни зна-да, само мађарска позоришта, само мађарска академја и т. д. — Зашто чедају другејем народности да бар из свог сопственог чепа, — кад већ не дају из црковноског — дну себи школе и друге учеле и просметне заводе? Зашто затварају словачке школе? Шаљу комесаре у „жатице“ и т. д.? Но ваке стара пословица: кад хоће Бог кога да упропашти, он му одузе најприје памет! — Тако и Мађари носе фантастичну масу о велико Мађарској-Угарској, и због те мисли не могу да сјемсте у главу никакву — па ни најздрављу другу.

Рече ли ко од народности посланика или људи коју искрену, — онда је на тог вака, и тај иде против цијелокупности Стефанове круне! А не виде Мађари да Швајцарска, гдје постоје три равноправна језика, стоји ето пута боље у сваким смислу, него Мађарска са насилном идејом мађаризације! Оставите се Мађари мађаризације, па све ће те у другејем народности наћи још боље пријатеље, него ли код вас самијех!

Помађарати све остале народности код данаше пробудене народне свијести — то је вавда крива уз брдо! — Али на жалост, — правци мађарски, што долазашу до данас на вавда — нехтједоме то да разумју!

Скорјејем ће се код нас да одпочне рад на црквеношколској ноуу у сабору у Карловцима. — Ето, од кад нас вавда вака са тијем чисто нашим стварима! — Неда на да уређује ни оно, што се тиче наше ваке — нашега чепа. — Скорјејем ће се сазвати синод, да да своја мњења на вака питања, што му је прошле године, предложио краљ, о уређењу епархија, о уређењу митрополитског савјета и парохија и т. д. — А по свој прилици да ће за тијем у Мају мјесецу сазвати бити и црквенонародни сабор.

К. ГРАЦ, 20. Марта. — Одваја да се не јавих, па ево сад ћу штогод на јаван пут да вам прионим. Друштво „Соко“ дошло је најприје на св. Саву извиредну свечану сједницу у славу овог светитеља, на којој у присуству гостају ваке браће Срба и Словена декларизовало се из разних комада и држало се предавања о предметима сходним па тај по Српство свечано дан; после 13. Фебруара држало је исто друштво свечаност своје двогодишњице. Много би растао и много би простора вишег веселијешног ансту заузео кад би хтјео описивати вама појединости, па за то ћу само да вам јавим да је свечаност као обично држати и сјајно испала. Посјета са стране вака и друштваа словенских била је многобројна па то је учинило да је свечаност што месеља и одушевљенија била. Та сава Италијана друштво је имало у овоко коду па и вака се издржавало у иже братства и

елободу. Сад да вас забавим о другом предм-ту.

Скоро овђе имали смо прилику да видимо српску уметницу глумицу Ирку Јеленску. Она се задржала врло кратко, врлиме овђе па тако није већ у три преставања играла и то у градском позоришту у преставама: „Ловодска сиротиња“, „Черчак“, „Кривина једне супруге“ и у шаљивој игри „Пуковник од 18 година“. Нијесам вјештак па за то не могу да дам овђе критику, јер како је поједине улоге одиграла, али на основу критика које сам читао у „Татеспосту“ и „Грацерцајтунгу“ а после у колико сам могао схватити и од друге чути могу слободно најповољније и најпохвалније изразити се о њеној вјештачкој уметности и као Србин дичити се такоом извршном Српкињом. Одављени српски ђаци неопустити да у похвалу таку Српкињу неовјештају лијепог лаворовим вјештем. Тако баш кад је играла прв другој представи „Черчак“ и чим је ступила на сцену се већ збио на бини, а кадга јој је другарица предала узе га радо, и на неодржљив плесак руку захвали се дубоким поклоном и с поносом натаче га на своје њежне груди и настави играти. На вјешту се вијала тробојна лентина а на бјелој страни бјеше извезено латинским словима: „Врлој Српкињи српски грађански омладина“. У трећој представи опет јој је један штабски официр Србин красну киту цвијећа подио коју је с највишом захвалношћу радо прихватила. Врлиједно је споменути да јој одављени српски омладина ишла у посету коју је најсрдљивије и најљубазније прихватила и домаћу уживала браћом Србима упознати се и поразговорити се. Јеленска је римскија па с поносом каже да је Српкиња и не стиди се да је тога имена. Она нех је живи пријатељ и огледало свим оним Србима и Српкињама који поже Српство тек у православију. Јеленска је својом уметношћу како сватко тако и овђе српско име осветљала, лијепо успијем и код Срба и код грађанства уопће овђе оставила а особито својим љубезним понашањем према одављеним Србима лијепо симпатизије задобила. Таковој дичној Српкињи част и поштовање. Живела!

ЦЕТИЊЕ, 31. Марта. — Приликом доласка Њ. В. цара аустријског, сини ће Њ. Св. вил кнез у Котор, да се састане и поздраве са царем-сусједом. У притици њихова свијетлост кнеза биће: г. војвода Петар Вукотић; г. Новина Церовић, стари војвода дробњачки и прослављени јунак Мажуранићева сјена „Свијела ага Ченгић“; г. војвода Илије Пљавић; г. сенатор Станко Радонић и ађутант г. Шако Петровић и дванајест кнежевских трјохраних.

ПИСМА ИЗ ЊЕМАЧКЕ.

од Л. П. Немановића.

Хамбург — 1870.

VII.

Ви сте заборавили да ме боли нога; но ја не могу да заборавим: она ме кад кад из најдубље са пробуди. Лекар ми долази сваки дан, али не долази да ми испу лијева, јер ми је он одвише криво: да подигра без узрока недође, а без узрока оде, и да је не треба озбиљно лијечити, јер кад се нелијечи прије прође. Он сада долази ми редовно сваког после подне, те изигра три партије шаха, попије приу казу и свали се са мојом гадарицом. Међу тимјер врао је зашпаљив у разговор. Учен је човек, и као да је о свему другом више читао него о лијежењу нога.

Нашли смо да смо неки стари другови, а нијесмо се ниједна познавали: у години 1846 била смо заједно на берлинском универзитету. Он је учио хирургију, а ја нијесам учио ништа: то јест учио сам хеглову филозофију, и тек после много година видео сам да је то ништа. Кад кад проведемо цијело после подне у занимљивом разговору, нарочито у занимљивом разговору о оном времену. Као татас за татас тако иде прича да причом. Ко нех да приповиједа из своје младости свијетских и славних догађаја. Шта има младићу човјеку у старијим годинама, него спомињати се на ђачке дане и на професорске анекдоте. Већ су сви умрли: и професори и ђачки дани. Остали су дани ревизијизма и податре. Не

треба бити нестрпљив; и они ће проћи. Свак се жали на краткоћу свога живота; а никога нех који на кад није осјећао да му је дуго приједе. Мени се чини да је и мом доктору у овом купаталу дуго приједе. Он је разговорио, плаћини и досјетљив, али не налази забаве у друштву. Радо игра шаха. Но нико нех на овније лијевијем данима да сједи у соби њему за љубав и да игра шаха. За то сваки дан саврши ме. Сигуран је да ће ме наћи дома, и да једва чека да ми ко гођ дође и приједе прекрати. Јер немоћи никуда изићи из своје собе, то је невоља. Безоследице већна укори него посно. Мора се на шта радити, у најгорем случају мора се на шта писати.

Мој доктор кад год дође има по њешто да пријети у кући. Ако су прозори отворени он како уђе у собу трчи те их затвара и виче: „ко може при отвореним прозорима сједити. Тако се чува здравље. На кад се разболите кривите лекара и апотеку“. — Ако су прозори затворени, он их отвара и виче: „ах Боже кој шта чините. Ко је видео на овако красном најском дану држити затворене прозоре. Како може те у овој запару живити. Прољетни ваздух то је медицина“. — Кад му год гадарица донесе приу кнезу или чашу воде он каже што пријети: ни да је кнез прегорјела или да вода није довољно хладна. Но она слабо се киде. Што више он зановијета, тил се она већна свије. Један пут кад је била забобла, запити га: „докторе, шта ви чините кад знате кијавицу?“ — „ја кијам госпожа“. Одговори он; и сви смо се свијали о сим њега. Он је знао оно правило, по коме онај који смијех направи, не треба да се смије! — Поклоном ми је једну књижицу „о лештирних и гусјеницама“, коју је он написао, и кад год дође шта ме: јесам ли читао, — и ја му свагда одговарам да нијесам. Он ме врло много пита о Италији и Грчкој, и ја му врло мало причам. Он жели тако пуговати. У тој је жели остарио; у тој ће жељ и умријети. Вуче га жеља у те земље само за то да хвати лештирне, и да умножи своју збирку, о којој ми је толико пута са усхићењем говорио. Он сваком лештиру зна име. Кад год отвори врата па се свијетли, то већ напријед знам да је тога дана ухватио каквог лештира од особите лепоте. — О пози најмање говори. Прича ми је да лекари са болним успијехом могу очи лијечити него ноге. У цијелој Јевропи има само једни једини славни доктор, који се цијело са лијежењем нога занима; и он сједи у Берлину. Тако је потребан. Пруски жели да стоји на здравља ногама. У Лондону сада живи најбољи зубни лијечник, јер Инглези много једу. У Бечу су чувени лекари од јектике, сухе болести.

Кинезија кад се каже: није вам добро оруже; они одговарају: добре су нам ноге. — Удају се у ноге да утеку. Шпартанци кад су рекли: кратак ти је мач; он је одговорио: ја ћу корачити. Удао се да стигне непријатеља. У Наполеоновим ратонима, генерал Латур-Мобурз, рани зрно из пушке у ногу тако да су напани за нужио одмах осјећи је. Слуги његовој који је при сјежењу ноге плакао, поновице генерал: „што плачеш лудо; од сад нех имати да чистиш само једну цизму“. За онога коме одејеку ногу, вакар како млад и здрав био, може се казати: да је сједном ногом нех у гробу. — Међу свијем животињама најбоље ноге има буха. Кад би човјек према величини својег тијела имао овакве ноге, могао би у два пута из Берлина у Париз скочити. Буха свагда се жале Богу да је неухвати слијепца; јер окат човјек кад је ухвати, он свагда отвара пољско прсто да је види, и тако она скочи и утече; а кад је слијепца ухвати, она нема надежде утећи: он је траја међу прстима, док је са свијем неудава.

О свијема другим болестима, које на човјека долазе, читао сам много. Знах зашто долазе, колико трају, како се од њих лијечи и ушпре; али о болестима нога нијесам ниједна ништа читао: о аина се слабо што и писало. Сироте ноге. Оне стоје у најској служби човјека; и он о њима најмање бриге води, најпошње их одјева и не гледа гдје ће с њима стати. Људски род већна уважави своје уши него ноге: половина, и то љешна половина људског рода, вичи их златним мишушима, а ноге увијају сви у марлену кожу и газе с аина по гледи. Једина Инглешија има орден за ноге. То је један измеху највећих орден у Јевропи. Стоји у врло великој важности. Тешко се заслужује и предаје се са особитим церемонијама. Поред свега тога што на његовој плавој пантљини стоји написано: „срам било онога

који што рђаво о овим номаиса“, — ппак царски и краљски држе за особиту славу кад га добију. Тај велики орден ништа друго није него подвезица, и подвезује се испод деснога кољена — Чудновато. Све боље инглешко друштво, тако је васпитано, да међу њима, нарочито гдје има женскија, морате познати на сваку своју ријеч. Инглешкиње често остаје какво друштво и брзо оду, а странцу који у том друштву што год прича, ни мало не пада на памет да он бјеже од његовијех за њихове уши неотесаних ријечи. Код њих је цркова и безобразна ријеч и оно што код осталих народа ни издалека то не значи. Не свијете пред њима говорити ни о једном комаду одједа што до голог тијела стоји. Рукавице су изузетак. Непригодно је изрећи ријеч кошуља и панталоне. Недалеко од Милблани у Швајцарској пролази се поред једне лијепе рачвасте клисуре. То је велики камен брјијег, сврх кога када нијесу суше, вода окоме нага. Путници и путнице свију народа ту се радо уставе и дуго гледају. Само Инглешкиње оборе очи преда се и брзо прођу. Кад запитате вође: зашто он то чине; — сваки ће вам одмах одговорити: само за то што се те високе стијене зову жуте панталоне. — Тако строга обичаји, а при том подвезица од женског чарша највећи орден.

О његовом постанку причају се чудновате ствари. На једном блу одријеци се подвезица грозица Шесесбур. Краљ Едуард подигне ту подвезицу. Цијело се друштво згледа и осмјене. Лијепа грозица застиди се; јер се много знало о љубави краљевој према пој. Краљ, да би оно од чега се грозица тако застидела, узависно на особито поштовање, подигне подвезицу у асе и поновице: нех се онај стиди који што рђаво о оном помисли. И заведе тај орден, који се само за велике заслуге Инглешкој учинице добити може. Преко пет стотина година тај се орден слави у Инглешкој. Видите га свуда поред рогатог коња на инглешком грбу. На њему су на француском језику написане оне краљеве ријечи. У ону је доба у Инглешкој у свијем судовима и у свијем болним друштвима владао француски језик. Један миџи случај, једна незнатна побједа, потисла га је. Без тога данас неби није било инглешког језика. Француски говорио би се у Лондону као и у Паризу. Из Инглешко прешао би у Америку, и мјесто садњег инглешког заглавао би француски језик новим свијетом.

Често врао млади узрочи вуку за собом врло велике догађаје. Ко би могао њервати да је један непознат клинац из коњске подковнице узрок толиким ратонима и кошамау цијелој Јевропе. Кад је Лудвик шеснаести бјегао и већ близу био да изађе из Француске, обеси му једна коњ, и морао је застати да га подкује. Док су подковали коња познала краља, зауставе га и врате у Париз, гдје је на гилотини и поинуо. Да један клинац није јасно из коњске копите, то тако коњ обесио, краљ би прешао граници Француску, и за њим сви његови њерни, по том отуда би ударио с војском заузео Париз и с њиме цијелу Француску. Тај мали клинац узрок је те Јевропе сада овако изгледа; да је он само још неколико сати придржао да неодкладне подковнице с коњске ноге, свијет данас неби ништа знао о Наполеону преко, ни о његовим ратонима, он би негде живио и умро као артиљеријски капетан.

(Иставиће се).

СВАТОВСКА И БРАТСКА ПОГИБИЈА

по народном приповедању догодила се при свршетку седанајестог вијека у Пантронике.

Остали броти и броти свата.
Нар. пословица.

Вукац Шпенеч, крађајући се пред ноћ кући из пазара озбиљне људи и занемане памети, сви га млади подубише у руку, и пошто му прикише оружје, сједне и запади чибук. Зовнути ће сина Андрију и рећи ће му: Поћи нех сутра рано до зета Николе, до моје табацине, код побратима Сташише и кука Јова, и рећи нех ми, да на сваки начин дођу сутра пријеподне до мене. Узгред гласна се пову Андрији и запови га, да и он дође. — У младића нех позгорјело, него отиде као што му је отац наредио; а Вукац суздрани окупи браћу, стричеве и рођаке, и на тајну ће им рећи: Знадите како ће јутрос доћи

Шћепан Вукчева срамотећи, да проси за свога сина коју шћер Аћу; кућа је старијска и на гласу као најпрва у нашу комунијад (опшину), нијућа и задружна, а момак угледан; а сад ће доћи поп и неколицина наших пријатеља; него што ви говорите, хоћу ли му је дати? — Сваки по неколико провела пи одговорили: Ако било од Бога суђено, да Бог да било сретно и по нашу и по његову кућу! — Мало сташе, ево и попа и свију оних којима је био поручно да дођу; и тек што се бијаху по два пут ракијом обредили и разговор започели, дотрча Стано Вукчева и каже мужу: Ево просвица у добри час и са великом срећом да Бог да! — Шћепан се с врата од азије огласи: Је ли ко од људи доша, можемо ли напријед? — Истрчаше млађи и уведоше Шћепан и дружину му у кућу, а кад дође на кућни праг закиватише: Помога Бог у ови поштени дом! с десном ногом напријед да се синови рађају а ђевојке улавају. — Прихвати оружје и посједоше, па кад се за здравље упиташе, рећи ће

Шћепан. Ко што о чем ми о добру, а Боже помози и најијери добри час! Како те, Вукче! кој нови — и сретни да Бог да — пријатељу! Знаш ли што јучер у пазару говорисмо? Ја сам ево дошао са ова која два брата да просим твоју шћер Аћу за мога сина Станишу; ево ракија (извади из торбице чутуру) а ево јабука и у кој прстен; ишпа се ракија пак ми напји.

Прихвати Вукач чутуру и напија Шћепану: Здрав си ми нови и сретни да Бог да пријатељу! руком ручно а срцем веселио! о чем год зборили то и творили! што год ридали и главали, а јер и срећу имали а душе неогријешили! вазда се за здравље питали а никад се не омрадили! сви, браћо, здрави а и ја с важи! — Попи ракију, и сваки неколико напијајући сходну здравину, и уговорисмо сватбу о првоме Митровдану (*). — Ручише а по ручку кренуше, три њихове пушке огласише свезу сају савршену вјерību.

На осам дана пред Митровдан опет ови тројица дођоше и уговорилише, по обичају, колико ће доћи сватова и каквих ће бити дарова. Вукач ће послати свога сина и све стране кроз Паштровиће да на сватбу дове пријатеље, зетове, кумове и побратиме, а он ће његовом главом позвати браћу и рођаке. — На вече Митровдане ево сваткога ко је мислио доћи, са обичним даровима (као на пр. пецива, погаче, колаче, канџете ракије и вина). Људи сједо, пију ракију и разговарају се озбиљно, а невесте и ђевојке пјевају сватовске пјесме:

Што у двору жубор стоји, што оно веле?
У Вукач се шћер удаје те се веселе.
Аћу нам се сватовица нада,
Ушпа се ружом и босиљем;
Пације бере у киту га неже,
Дарује два ружа фенера,
А дарове за дичне сватове и т. д.

На Митровдан у савјету зору свак се у кући давао и свак весело о своје послуж; које се по, навршу се пецива, напуцају се судови ракије а у барџама точи вино, и направила се тризис каџоноти кад се навају сватовица; а Вукач? он сједи крајем ватре у тешким мислима и преко чибук кадилад уздадне везега сам у себи: Боже ми дај сирама добру! — Упитати ће га брат Анрија: Ма што је то, Вукче, јутрос те си пешто сјетан и несвесео? — Не питај ме, брате! — рећиће му Вукач — ноћас сам гдани сам елико: пуче из ведра неба гром и удари по сред шћемени од куће, а за тим суха муња те сву кућу зажеже; свак ко у кући бијаше кочи-сво да ватру гасио, а људи на једноме главе не бијаше, а свак у крп огрезу; у овој се страху пробудих, па и сад сам од страха дрхтиш; може Бог дати да се сбије на лаж а не на истину!); него, Анрија кој по гријеху брате! ако Бога знаш! гледај да буде све у реду, јер ти знаш што су наши сватови, и да у ијегу даку траже; нека ми све по воља буде, и сваки стави и част и лачин.

Ево сватова. Посједаше за готовом трпезом; сједоше два стари сјата (сватовски и кућни)

*) На данашњи сватбени обичаји:
Два ја скупих кадилад сватове,
А ђевојка припрема дарове.

*) Ја сам ноћас гдани сам елико:
Све оруђе моје у токине;
Бог зна ми се обита на коме,
И без мене братске постоје...

Вид. прилогски „Гор. Вјесник“.

једни до другог у чело греше, а дајте појводе у засједу (у дно трпезе). Свак мучи, нико ни у нос.

(Свршиће се.)

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

— Изашла је из штампане пета свеска „СРБАДИЈЕ“ са овим садржајем:

„Текст: „Трпеш спасен“, рођан Јаше Игњатовића, (продужење). — „Сирота Банањанка“ од Ђуре Јашића, (продужење). — „Вјереница“, приповјетка из народног живота од Мила. — „Историја свијета и природне науке“ од Стојана Бошковића. — „Манастири у криве у Херцеговини“, написао Вук Врчевић, (продужење). — „Културни језици и владини језици“, Скица Лара Брунхофера, (свршетак). — „Цртине из Далмације“, написао Анте Данило. — „Коста Триковић“, — „Пригора са козом“, — „Руси“, — „Мика Анђело Буонпрота“, — „Табор“.

Слика: Коста Триковић. — Пригора са козом. Слика Јарослава Черњака. — Мушка народна ношња у Русији. — Женска народна ношња у Русији. — Руска лица. — Мика Анђело Буонпрота. — Табор.

Преплати из Аустро-Угарске шаље се на администрацију „Србадије“ (Administration der „Srbadija“, Wien, III. Ungargasse nro 2), а из Србије на књижару Велижару Валожића у Биограду. — Годишња је цијена листу 6 ф. а. вр или 72 гроша чар; на по године 3 ф. или 36 гроша чар. Ко се претплати на цијелу годину добија одмах премину: „Устанак Тихомир год 1815“ уз доплату 1 ф. или 12 гроша чар. Све свеске, које су до сада изашле могу се још добити.

— У државној штампарији у Биограду штампане четврта књига „ОТАЦИНЕ“ свеска за Април 1875. У тој свесци изиђу ови чланци и расправе: 1. „Васа Респект“, роман Јаше Игњатовића — 2. „Ђураћ Брањковић“, историјска студија. III. Материјална и душевна прилика Ђурђеве државе, од Чедомира Мјатовића. — 3. „Проклети кам“, приповјест гробљаска крајем XV-ог вијека IV. Тенац (важипр), од Степана Љубише. — 4. „Ружуница и Ружуни“, етнографско-истаистички студија VIII. Војска IX. Полиција X. Финансије XI. Трговина од Насаса Петровића. — 5. „Милан“, приповјетка из године 1848 од Ђ. Јашића. — 6. „Демократија“, и данашњи престапнички систем. Други чланак од Г. Гершића. — 7. „Зносрећни број“, приповјетка од Милована Ђ. Глишића. — 8. „Душан“, истор. роман од Влазана Ђорђевића. — 9. „Богинија“ о новим пригорским законима. — 10. „Главни појмови о војсци“, од Ђенерал-штабног капетана Д. Ђурића. — 11. „Козметички с хигијенског гледишта“, (инстаљак) од Лара Саве Петровића. — 12. „Прије двадесет и седам година“, црта из наше војне историје од Јоце Вилоског. — 13. „Књижевни преглед“, од Андре Николића. — 14. „Позоришта преглед“, од Светислава Вуловића. — 15. „Политичка хроника“. — 16. „Библиографија“, саопштава књижара браће Јовановића у Панчеву.

Цијена је листу за свих дванаест књига 8 фор.

Новце ваља слаати уредништву у Биоград (Квистријева улица бр 27.) или коме је удеснијо књижари Веа. Валожића у Биограду.

Од свију досадашњих свезака има још егземплара на расположењу за нове уписнике.

РАЗЛИЧНОСТИ.

(Прелавање о Бугарској у ц. кр. ђеограничком друштву у Бечу). Мјесечна скупштина новог друштва обдржавана 23. пр. м., у којој је председао ш. Штајнхаузер, бијаше изванредно многобројно посјећена. Осим чланова друштва дођоше поглавно Југославени те особе, које се интересују за славјанско-турске одношаје, да чују предавања о етнографичким и народногосподарственим одношајима Бугарске, које је држа усајед своје равне експлорације Југославјенских земаља познати г. Ф. Каниц. Међу присутним налазио се је руски гроа Рајевски, руски војнички штабс Молодцов, српски дипломатич-

ки агент Цулаћ и т. д. С почетка присуствовао је одјелни начелник барон пл. Хоџаћ, који се удаљно, код је предавања почео са свога становишта расуђивати државни карактер Турске. Предавање трајало је само сахат и по; риди толиког обсега можемо истакнути само поједине његове моменте, у којима се чинило, да је изражена актуална политичка тенденција. Тако је по-најпрвије г. Каниц изјавио мишље, да су Бугари након стољетне детаргије по прилици од 1860 г. ступили у круг источног патана, те да су позвани да од скоро играју важну политичку улогу, именуто кад би се имале установити границе њиховог територија права земљишту српском, албанеском и т. д. Истим згодом спомену с признањем и покусе младих Бугара, да изведу цивилизаторне реформе, те њихову тежњу, да Бугари извојују меки стапновити самостални државни положај. Надаље истакне да су се године 1860 покушале реформе у турском царству у истину почеле укорјењивати само у вилајету Туна, и то настојањем Митхад паше, али после њега год. 1868 да надођоше опет неразорити и непаметна управитељи, који су сврхом свога нередовног положаја сматрали само то, да се о-богате. Том згодом уздржи предавањци, да се Турска у погледу државног налага на једнаком нивоу са Перзијом, Кивом и сличним азијатичким земаља. По том истакну, да је бугарски језик сродан с руским, а Бугари и Срби да се ласно разумију, по с друге стране призна, да бугарски елементи, помјешани са српским, врло ласно изгубе свој народни значај на корист ових последњих. За турском, славјанског пучиштво мисли г. Каниц, да лежи на умору; јерко се прогласио изјавио о татарском, черкеском и влашском доселивању, које му погодује турска влада. На даље уводи на то, да је мусулманско-турско пучиштво на Балкану са свим помјешано са славјанским елементима; он мисли, да је то врло важно нова доба, гдје се приправља много одлука и ријешење. С друге је стране узјерен, да ће потурчени Бугари, у случају „обрата“ до-скора опет приступити к својој браћи. Врло повољно представило је г. Каниц господарствене предујетје и врела плодина у Бугарској, али у једно истакну кључни фискални систем истодобног глобеља и тлачења, који употребљују Турци. Предавање поздравнише свучених слушатеља кивахних одобравањем. (Из „Обзора“).

(Дарвин о женици у родбини). Дие 16. о. а. читво је Дарвин у стастичком друштву у Лондону о женици у родбини. Навео је страховите истине. Половице свих љуђака и ту-поглаваца по илгелским и шкотским људинаца потјече из брака близне родбине. Дарвин није ту можда само умово већ је имао при руци бројење. Од 8170 љуђака у Илгелској, потјече их из брака из близне рода 4308, у Шкотској од 1189—514. — Донета доста разлога, да свако истоти, неча се чељад исто крви и жиде не жени међу се.

Н О В О С Т И.

РУМУНИЈА. — Већ је започела изборна агитација за нову скупштину. Тако звани „дрвена странка“ покренула је нарочити лист, који ће излазити, док избори трају. Странка ова хоће да сруши садашњу владу.

СРБИЈА. — Изашао је кнежев указ којим се одобрља грађење жељезнице од Биограда до Алексинаца и даље до границе и овлашћује министру грађевина и финансије, да за дефинитивно проучавање те трасе жељезничке могу потрошити из државне касе 700.000 гроша порес-кијех.

Влада је послала двојицу чиновника из министарства финансије у Беч, да из царске ковнице приме и донесу први дио сковањих сребр-нијех новца европских.

Тјезо Светозора Марковића, који је у Трсту умро доњеном је и сахрањено у Јагодини у Србији.

ЊЕМАЧКА. — Берлинска влада закључила је учествовати у петроградској конференцији међународног ратног права. — Бизмарк је славно проишао дана своју шездесетогодишњицу. Цар и највишијим лично су му честитали.